

7.10.2010

YM109/04/2010

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntö MMM039:00/2008

Asia
Ärende Lausunto vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän loppuraportista

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän loppuraportista (MMM 2010:6). Työryhmän on tarkistetun toimeksiantonsa mukaisesti tullut jättää työstään väliraportti ja hankkia siitä lausunnot sekä saattaa työnsä päätökseen 30.4.2010 mennessä. Ympäristöministeriö on ollut edustettuna työryhmässä ja sen asettamassa hulevesien hallintaa käsitelleessä jaostossa. Ympäristöministeriö pitää loppuraportissa esitettyjä vesihuoltolain tarkistamis- ja kehittämisehdotuksia pääosin erittäin kannatettavina, ja on valmis osallistumaan ehdotusten toimeenpanoon ja edelleen kehittämiseen.

Lisäksi ympäristöministeriö toteaa lausuntoaan työryhmän loppuraportista seuraavaa:

Vesihuollon kehittämissuunnitelman vaikutusten arviointi

Loppuraportissa on sivulla 8 lyhyesti käsitelty vesihuollon kehittämissuunnitelmien suhdetta ympäristövaikutusten arviointia koskevaan lainsäädäntöön. Suunnitelmien ympäristövaikutusten arvioinnista on säädetty laissa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005, SOVA-laki), jolla on pantu täytäntöön EU:n direktiivi 2001/42/EY tietyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista. Päinvastoin kuin loppuraportissa tältä osin todetaan, ei laissa säädetty yleinen velvollisuus selvittää ympäristövaikutukset tehdä lain mukainen ympäristöarviointi riipu yksinomaan siitä, onko kyseisellä suunnitelmalla välittömiä oikeudellisia vaikutuksia vai ei. Vesihuollon kehittämissuunnitelmia ei ole lueteltu SOVA-lain nojalla viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (347/2005) 1 §:n mukaisissa ympäristöarvioinnista edellyttävissä suunnitelmissa, mutta niitä koskee SOVA-lain 3 §:n mukainen yleinen velvollisuus selvittää ympäristövaikutukset. Kehittämissuunnittelun opastusta tehostettaessa tulisi siten harkita myös sitä, miten vesihuollon kehittämissuunnitelmien ympäristövaikutukset parhaiten voidaan selvittää ja arvioida.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen rajaaminen

Vesihuoltolain 7 §:n mukaan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden määrittelyssä olisi otettava ennakoivasti huomioon paitsi toteutunut, myös suunniteltu yhdyskuntakehitys. Koska ve-

sihuollon järjestäminen on käytännössä merkittävä hajarakentamista ohjaava tekijä yhdyskuntien lievealueilla, tulisi vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittely kytkeä lain perusteluissa erityisesti suunnitellun yhdyskuntakehityksen osalta vielä kiinteämmin maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaiseen rakentamisen ja alueidenkäytön ohjaukseen. Osin samaan asiaan on myös Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittänyt huomiota tarkastusraportissaan 208/2010, jossa on käsitelty vesihuollolle myönnettävän valtion tuen mahdollista vaikutusta suunnittelemattomaan hajarakentamiseen kaupunkiseutujen lievealueilla. Lakiehdotuksen perusteluissa voitaisiin suhdetta MRL:n mukaiseen ohjaukseen täsmentää esimerkiksi tuomalla esiin, että suunnittelutarve- ja rakennuskieltoalueille ei yleensä kesken kaavoitusprosessin ole perusteltua ennakoivasti ulottaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueita. Luonnollisesti tällöin on kuitenkin samanaikaisesti tarkastettava vesihuoltolain 7 §:ssä esitettyjen kriteereiden ja niiden taustalla olevien yhdyskuntajätevesidirektiivin 91/271/ETY viemärointiä koskevien velvoitteiden täyttymistä esimerkiksi suunnittelutarvealueen eri osissa.

Vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämismahdollisuudesta vapauttaminen

Loppuraportissa on käsitelty vesihuoltolain 11 §:n mukaista mahdollisuutta hakea vapautusta liittämismahdollisuudesta ja sivulla 27 erityisesti joissain kunnissa käytössä ollutta käytäntöä myöntää vapautuksia määräaikaisena. Ympäristöministeriöllä ei ole huomauttamista loppuraportissa esitettyihin johtopäätöksiin, mutta toteaa, että käytännössä kysymys vapauttamisen edellytyksistä ja mahdolliset erot kuntien soveltamiskäytännöissä ovat ns. hajajätevesiasetuksen toimeenpanon vuoksi herättäneet paljon keskustelua kuluvan vuoden aikana. Tämän vuoksi voi olla tarpeen nostaa vesihuoltolain 11 §:n soveltamiseen liittyviä kysymyksiä myös nykyistä enemmän esille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa vesihuoltolakiin liittyvässä opastuksessa ja kuntien ohjauksessa.

Hulevesien hallintaa koskeva sääntely

Työryhmä ehdottaa maankäyttö- ja rakennuslakiin otettavaksi säännökset hulevesistä (90 a §), hulevesien hallinnasta kiinteistöllä (90 b §), hulevesien hallinnan järjestämisestä (90 c §), hulevesisuunnitelmasta (90 d §), hulevesien hallintaa koskevista määräyksistä (90 e §), hulevesijärjestelmän toteuttamismahdollisuudesta (90 f §) ja hulevesien hallinnan toteuttamisesta perittävistä maksuista (90 g §). Ehdotetun 90 d §:n mukaan hulevesijärjestelmä rakennettaisiin kunnan hyväksymän hulevesisuunnitelman mukaan. Suunnitelma laadittaisiin noudattaen MRL 62 §:ssä säädettyä vuorovaikutteista menettelyä.

Hulevesien hallinnan tehostaminen ja hulevesien hallintaa koskevan sääntelyn täsmentäminen maankäyttö- ja rakennuslaissa on tarpeellista ja kannatettavaa. Ehdotuksen perusteella arvioituna hulevesisuunnitelma olisi kuitenkin aluevaraussuunnitelman luonteinen ja siten asiallisesti päällekkäinen suhteessa asemakaavaan, katusuunnitelmaan ja yleisen alueen suunnitelmaan. Ympäristöministeriö katsoo, että päällekkäisyyden välttämiseksi hulevesien hallinnan edellyttämien alueiden osoittaminen tulisi tapahtua olemassa olevilla suunnittelun välineillä. Jatkovalmistelussa tulee selvittää mahdolliset muutostarpeet näiden laatimissääntöksiin ja tarkastella tarvetta erillisen hulevesisuunnitelman laatimiselle vielä uudelleen.

Yleiskaavan tehtävänä on yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Hulevesien hallinnan järjestämiseen liittyviä kysymyksiä on usein tarpeen käsitellä jo yleiskaavan tasolla. Jo tässä vaiheessa olisi myös hyvä tunnistaa hulevesien hallinnan mahdolliset yhteydet ympäristönsuojelulain vesien pilaantumisen ehkäisemistä koskevaan sääntelyyn ja vesiensuojelun sääntelystä hulevesien hallinnalle johtuvat reunaehdot.

Asemakaavat laaditaan alueiden käytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten. Sikäli kuin hulevesien hallinnan järjestäminen edellyttää esimerkiksi kosteikkojen, imeytysalueiden ja valumavesien reittien osoittamista, on tarvittavien alueiden osoittaminen asemakaavassa tai yleisen alueen suunnitelmassa ilmeisen tarpeellista. Erityisesti rakentamiseen osoitettavilla korttelialueilla eri käyttötarkoitusten keskitetty yhteensovittaminen asemakaavassa on välttämätöntä. Ehdotetun hulevesien hallintajärjestelmän tarkempi arviointi edellyttäisi, että käytössä olisi tyypillisiä tilanteita kuvaavia malliesimerkkejä. MRL:n säännösten ja työryhmän ehdotusten jatkovalmistelu voisi edetä tällaisten malliesimerkkien ja olemassa olevien suunnitteluvälineiden tarkastelun pohjalta.

Työryhmän väliraportista antamassaan lausunnossa ympäristöministeriö arvioi alustavasti, että myös erillisen lain säätäminen hulevesien hallinnasta voisi olla perusteltu ratkaisu. Ympäristöministeriö katsoo edelleen, ettei hulevesien hallinnan järjestämistä koskeva vastuiden, toimenpiteiden ja maksujen sääntelyn paikka välttämättä ole MRL:ssa vaan paremminkin erillisessä laissa esimerkiksi vastaavasti kuin MRL:n 84 §:n mukaisen kadunpidon osalta on säädetty laissa kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978). Myös tämä vaihtoehto tulisi siis jatkovalmistelussa pitää edelleen esillä.

Ympäristöministeriö ehdottaa, että hulevesien hallintaa koskevan lainsäädännön jatkovalmistelusta järjestetään lausuntopalautteen kokoamisen jälkeen neuvottelu ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kesken.

Kansliapäällikön sijaisena, ylijohtaja

Pekka Jalkanen

Ympäristöneuvos

Saara Bäck